

Activitatea exercitată de către arbitrii chinologi este una extrem de importantă și definitorie în menținerea tipicității exemplarelor din rasele canine și îmbunătățirea calității efectivelor de exemplare folosite în creștere. Faptul că fiecare dintre noi în urma experienței acumulate dorește să contribuie cu un aport în acest sens, ne face astăzi să ne numim colegi.

Prin urmare, acest ghid a fost creat cu scopul de a veni în ajutorul arbitrilor aflați la început de drum și nu doar.

Vom trata aspecte importante precum tehnica de arbitraj, tipurile de arbitraj, etică și etichetă, procesele parcurse de către un arbitru de la momentul primirii invitației până la încheierea arbitrajului în ring.

Pregătirile înainte de expoziții...

Invitațiile pot fi primite prin diferite forme, dacă în trecut e trimiteau prin poștă sub formă de scrisoare, acestea au ajuns să fie efectuate în general telefonic sau sub formă electronică- prin email, mesaj etc.

În momentul în care primim o invitație, este important ca mai întâi să se verifice disponibilitatea în agendă și doar dacă datele respective sunt libere de alte obligații, se confirmă disponibilitatea către organizator. Dacă datele respective sunt deja ocupate pentru o altă invitație, cu siguranță că acestea nu trebuie schimbate cu o invitație mai atrăgătoare sau să facem greșeala de a accepta două invitații pentru aceeași perioadă de timp (double booking).

Asociația Națională unde este membru organizatorul expozițional are datoria de a trimite o invitație oficială. Este de asemenea obligația arbitrului invitat de a verifica dacă clubul /asociația respectivă este membru la rândul său în

Organizația Națională membru FCI. Este de recomandat ca pentru singuranță să se trimită răspunsul la invitație și Asociației Naționale.

În apropierea datei evenimentului este de preferat a se ține legătura cu organizatorii, pentru anumite detalii cum ar fi: stabilirea călătoriei, rezervarea biletului de avion, numărul de zile, programul evenimentului și nu în ultimul rând decontul deplasării și a onorariului de arbitraj. O înțelegere dinainte de a pleca de acasă este binevenită, astfel puteți evita neplăcerile financiare.

Dacă invitația este primită dintr-o țară în care putem călători doar cu VISA, este bine să semnalăm organizatorii pentru a obține invitația adecvată pentru Ambasadă. Condițiile Ambasadei sunt întotdeauna publice, astfel încât întocmirea documentației este ușoară. Întotdeauna este recomandat să avem o asigurare medicală, pentru orice eventualitate. În cazul în care deplasarea este realizată cu mașina, este bine să ne interesăm de taxele de drum.

După aflarea programului și a listei de rase pe care urmează să le arbitrăm, este foarte recomandat să ne pregătim cel puțin prin recitirea standardelor raselor respective. Chiar dacă sunt rase cu care ne-am familiarizat demult și posedăm vaste cunoștințe legate de acestea, pot surveni între timp schimbări ale standardelor pe pagina de web a FCI.

În niciun caz nu trebuie acceptată solicitarea de a arbitra rasele pe care nu le avem în competență!!

Pregătirea bagajului este întotdeauna o mare provocare. Îmbrăcămintea unui arbitru trebuie să fie una decentă și prezentabilă. Trebuie să fie curată, frumoasă și lejeră iar încălțăminte este esențial să fie confortabilă în așa fel încât să putem lucra și sta în picioare multe ore.

Un eveniment chinologic la care prestăm ca și arbitri nu este parada modei dar nici un antrenament sportiv. Totodată, cu îmbrăcămintea putem câștiga respectul față de expozanți (concurenți). În timpul arbitrajului cel mai neplăcut este când expozanți cu un aspect neglijat și miros neplăcut se prezintă în ring. Respectul reciproc este calea cea mai potrivită.

Nu este recomandată folosirea ochelarilor de soare în timpul arbitrajului deoarece poate inhiba capacitatea de a vedea cu exactitate nuanțele, culorile robei și a ochilor exemplarelor arbitrate.

În cazul bărbaților este de recomandat să poarte ac de cravată, astfel să nu deranjeze câinele în cazul în care se apleacă spre el sau acesta din joacă să tragă arbitrul de cravată. De asemenea în cazul doamnelor trebuie avut grijă la acest aspect, de a nu deranja exemplarele arbitrate, atunci când poartă eșarfe, bijuterii,

îmbrăcăminte mai vaporosă (spre exemplu poncho), pălării voluminoase. Unele rase canine pot fi mai sensibile la aceste aspecte și din suspiciune sau teamă să nu mai accepte evaluarea.

Un bagaj bine clădit conține necesarul minim iar un arbitru bine pregătit are întotdeauna cu el și instrumente de măsurat (de exemplu zoometru) pe care să le folosească în caz de nevoie. Este de recomandat a se verifica prognoza meteo înainte de plecare, mai ales în cazul în care evenimentul se va desfășura într-o locație exterioară. Încălțăminte adecvată, o haină impermeabilă care ne poate proteja de vânt și ploaie sau chiar ninsoare nu ar trebui să ne lipsească, mai ales dacă o pelerină de ploaie nu este oferită de către organizator. Trebuie luat în calcul și un astfel de scenariu.

De multe ori sunt organizate cine festive cu ocazia expozițiilor, la care stilul vestimentar este de obicei menționat în programul primit de la organizator (de ex. black tie, formal, smart casual).

Mesele minimale sunt în responsabilitatea organizatorului de a le asigura, bineînțeles că acestea nu trebuie făcute ca la o nuntă dar nici nu trebuie să acceptăm niște mese oferite la bătaie de joc. Alcoolul trebuie consumat cu măsură pentru că nimănui nu-i place să vadă arbitri în stare de ebrietate, nu este deloc o imagine reprezentativă pentru un arbitru chinolog.

Informația privind cazarea este întotdeauna oferită de către organizator. Aceasta trebuie să fie una curată și să aibe minimul necesar. Sunt unii organizatori care își permit condiții de cazare mai luxoase pentru arbitri însă acest lucru nu este obligatoriu de oferit. De obicei, organizatorii care sunt la rândul lor și arbitri chinologi, din cunoștință de cauză, vor oferi condiții mai bune invitaților săi.

În cazul în care călătorim cu avion iar mașina personală o lăsăm în parcare la aeroport, este recomandat să nu fie lăsate cheile mașinii în bagajul de cală deoarece dacă acesta este pierdut, cel puțin să putem continua călătoria spre casă.

Este foarte important să nu plecăm fără documentele necesare călătoriei!

În cadrul expozițiilor...

La expoziție programul trebuie respectat în integritate!

Programul impus de către organizatori este calculat și trebuie să fie bine echilibrat. Ședința tehnică dinainte de începerea programului expozițional este foarte importantă și indiferent de precizia programului scris de organizator,

prezența la aceasta este obligatorie deoarece orice modificare survenită peste noapte va fi comunicată arbitrilor în cadrul acesteia. Sunt țări în care regulile de acordare a titlurilor sunt total diferite, astfel la sesiunea tehnică se pot clarifica și aceste aspecte.

Este lipsit de respect să se întârzie în ring, desigur există unele excepții însă este de evitat. După ce se ajunge la ring, primul lucru care ar trebui făcut este prezentarea față de personalul de ring cu care se vor petrece următoarele ore. Acesta este un prilej de a clarifica cu ei metodele de lucru, așezarea în ring, metodele de scris iar dacă e considerat necesar, se poate reorganiza ringul.

Este foarte necesar a se urmări evoluția arbitrajului în ring astfel încât dacă se observă unele erori din partea comisarului sau a secretarului de ring, acestea să poată fi corectate la timp. Trebuie avut multă răbdare cu aceștia pentru că de foarte multe ori sunt bine intenționați dar nu cu experiența necesară.

În cazul în care se oficiază într-o țară străină, rămâne la latitudinea arbitrilor de a accepta sau nu traducerea raportului de arbitraj într-o altă limbă decât cea dictată de către arbitru.

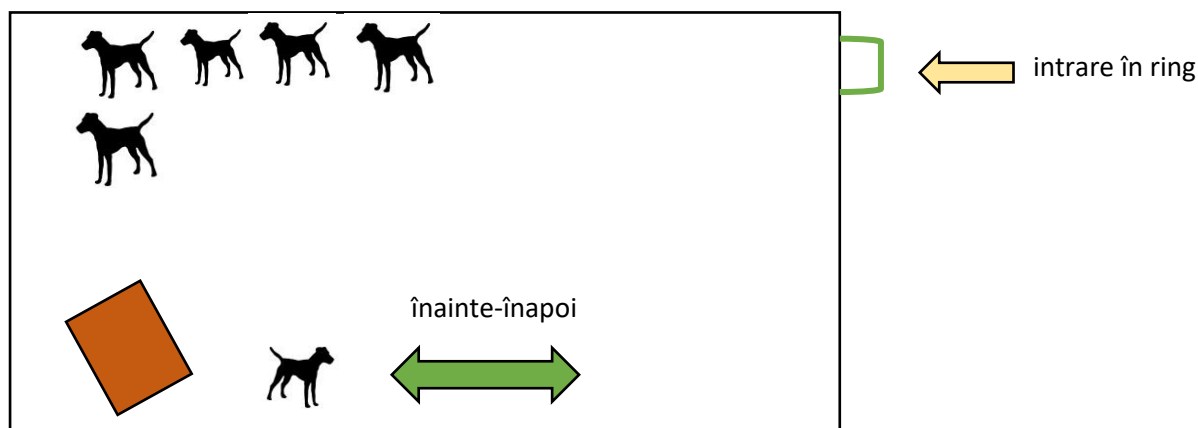
Metodica de arbitrare

Uneori se întâlnesc cazuri în care masa și personalul de ring sunt așezate în mijlocul ringului. O modalitate de a aranja ringul este ca masa să fie poziționată în diagonala opusă intrării în ring, pe partea stângă să fie ordonați concurenții iar pe partea dreaptă sau pe diagonală să fie examinați individual, cu mișcarea “înainte și înapoi”, după care într-un cerc să revină la capăt înapoi pe partea stângă. Desigur, fiecare arbitru poate impune metoda preferată.

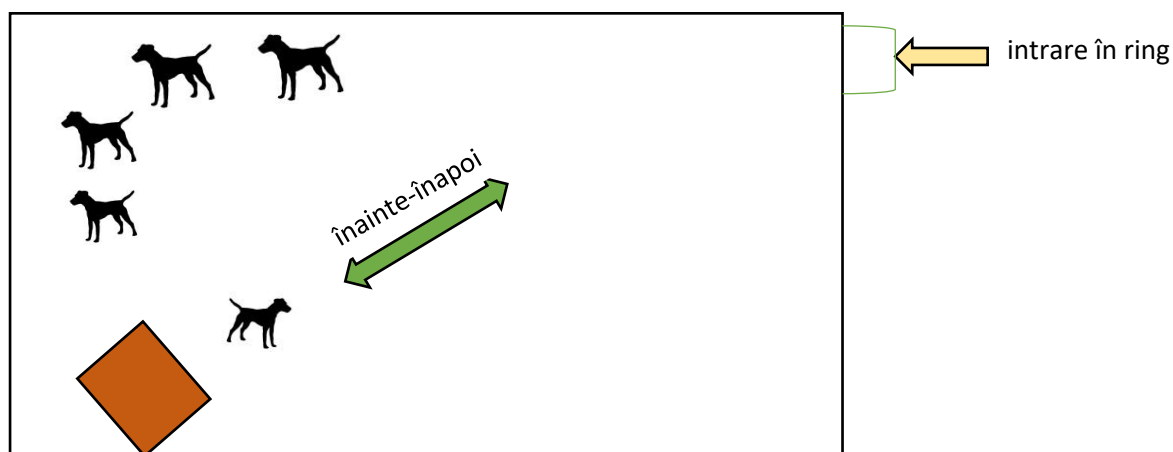
După aranjarea în ring este de recomandat să se facă un calcul, aproximativ câte exemplare ar fi de arbitrat într-o oră sau câte minute sunt alocate per exemplar. Astfel se poate stabili ritmul de arbitrare. În cazul în care există un timetabel impus de către organizator, este obligația fiecăruia să îl respecte (arbitru, expozant). O altă recomandare ar fi ștampila cu semnătura proprie, astfel nu ar mai fi necesar să se risipească timp cu semnarea documentației.

Documentația poate fi una diferită de la o expoziție la alta, însă ce este sigur ca minim necesar sunt foile de arbitraj pe care le primesc expozanții (deși în unele cazuri acestea sunt transmise online prin e-mail sau sunt scrise electronic și tipărite pe loc) și un raport care rămâne organizatorului.

Exemplul nr.1 de metodică de arbitraj la ringul de rasă.

Exemplul nr.2 de metodică de arbitraj la ringul de rasă.

Tehnica de arbitraj este una individuală și totuși trebuie să fie consecventă. Când se începe maniera de arbitraj într-un anumit stil, trebuie continuat până la capăt în același stil. Spre exemplu, se poate începe arbitrajul unei clase odată după intrarea câinilor în ring printr-o evaluare comună în mișcare. Dacă sunt mai multe exemplare și mărimea ringului nu o permite, clasa se poate împărți în grupuri de câte 4-5 pentru mișcarea în comun. În același mod se vor arbitra și următoarele clase.

Arbitrajul individual trebuie realizat cu mare atenție, astfel:

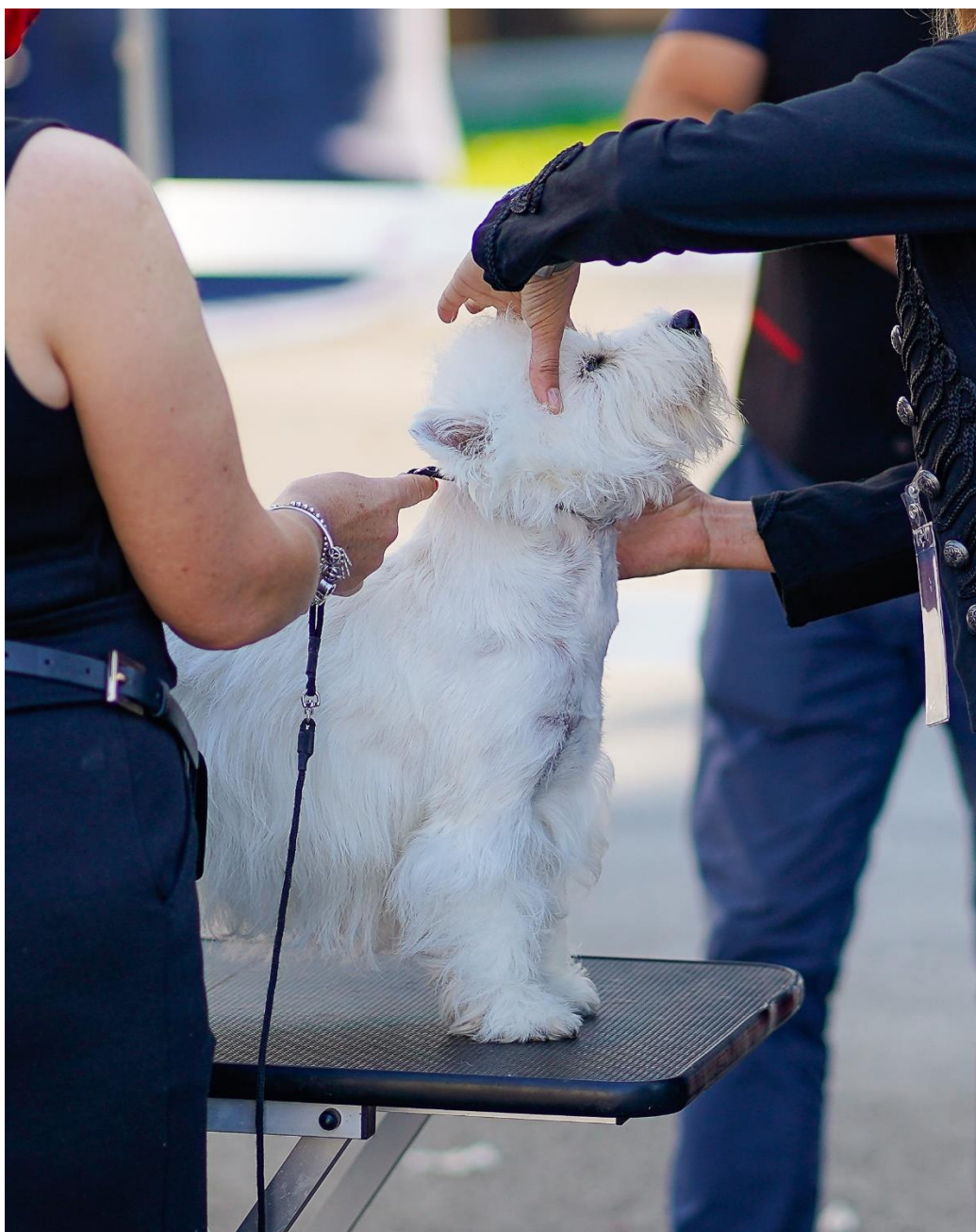
- **static**, din 4 părți diferite: lateral, față, spate, deasupra;

- **în mișcare:** din față, din spate și lateral.

Static, prin examinarea din lateral sunt analizate proporțiile corporale, liniile și rapoartele cranio-nazale, lungimea gâtului, linia superioară și linia inferioară, angulația anterioară cu umărul și brațul (înclinație, lungime), adâncimea și lungimea zonei toracice, zona lombară și crupa, inserția cozii, angulația posterioară, înălțimea jaretului. Nu este de neglijat lungimea capului în raport cu înălțimea la greabăn. Poziția labelor (anterioare față de greabăn, posterioare față de punctul fesei).

Prin examinarea din față se pot evalua: expresia feței, mușcătura, ochii, poziția și inserția urechilor, lățimea/adâncimea botului și a craniului, frontul, poziția membrilor anterioare;

Din spate: lățimea bazinului, lungimea cozii față de jaret, poziția membrelor posterioare; se verifică dacă există defecte la vertebrele caudale (nod, vertebre fuzionate, scurtare).

De sus: lățimea gâtului, lățimea cutiei toracice și arcuirea coastelor, puterea lombarei, corelația dintre trenul anterior și trenul posterior, condiția fizică, condiția părului (prezența/absența subpărului) etc.

Rasele de talie mică vor fi întotdeauna examinate pe o masă specială care ar trebui să fie asigurată expres de către organizator iar pentru unele rase precum

Staffordshire Bull Terrier, Bulldog Englez, Basset Hound, Chow Chow, ideal ar fi să se asigure o rampă specială pentru examinare. În unele țări, astfel de rampe sunt obligatorii.

Arbitrajul exemplarelor tinere (clasa pui) trebuie realizat cu atenție și blândețe, având grijă la limbajul corpului (fără gesturi bruște, apropiere în grabă către exemplar) și la modul de examinare. Nu se folosesc mâini grele, nu se forțează exemplarul să stea într-o anumită poziție sau să se cuprindă capul pentru examinare împotriva voinței acestuia. Un astfel de arbitraj poate ruina comportamentul de ring și cariera de show.

Este bine să se acorde suficient timp prezentatorului/handler-ului să poziționeze câinele înainte de examinare. După ce acesta este poziționat, mai întâi se observă de la distanță aspectul general și proporțiile corporale iar apoi se trece la examinare. De recomandat e să salutăm mai întâi handler-ul și să întrebăm vârsta câinelui, scopul nu este de a face conversație cu prezentatorul dar astfel indicăm câinelui faptul că handlerul este de acord cu examinarea .

Felul în care este realizată palparea, care sunt zonele atinse sunt doar câțiva indicatori pentru expozanți de a judeca nivelul de competențe al arbitrilor.

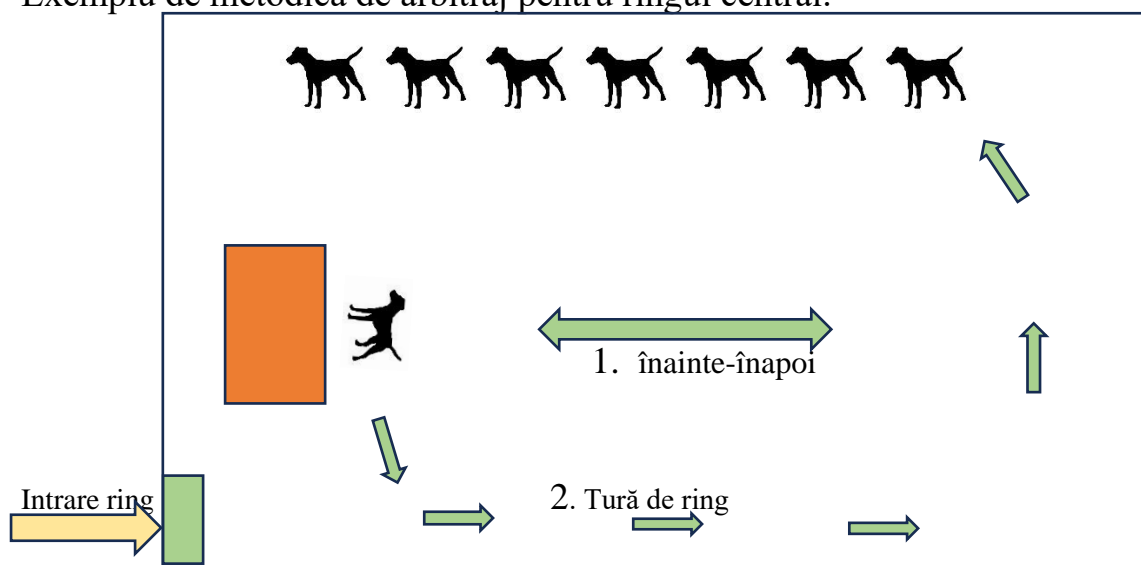
Când vine vorba despre dentiție, la unele rase se examinează doar mușcătura pe când la alte rase este necesar a se verifica întreaga dentiție sau/și pigmentația. Este la alegerea arbitrilor dacă va face el personal examinarea sau va lăsa handlerul să îi prezinte dentiția, deși în cazul din urmă se diminuează riscul de a transmite infecții de la o gură la alta.

Mișcarea este un aspect foarte important pentru a evalua din față, spate și lateral propulsia, lungimea pasului, timpul de suspensie și tipul mișcării. De obicei toate slăbiciunile exemplarului ies la iveală în timpul mișcării. Este foarte important să cunoașteți tipul de mișcare specific fiecărei rase pentru a face o comparație într-un timp foarte scurt cu cerințele standardului rasei respective.

În ringul central se observă în mișcare toate exemplarele din momentul intrării în ring iar apoi se poate face o trecere pe la fiecare exemplar, urmând să se facă o selecție de cinci sau șase exemplare (se recomandă) sau un număr sugerat de către organizator. De asemenea, este de recomandat ca înainte de evaluarea din ringul central să existe cel puțin o “observare” a exemplarelor aflate în pre-ring. Aici ramane la latitudinea arbitrilor dacă va examina pe rând fiecare exemplar static și în mișcare, poate fi în funcție de timpul disponibil petrecut în pre-ring.

După selecția făcută din ringul central, se va examina fiecare exemplar în parte, static și în mișcare. Este la alegerea arbitrilor dacă acesta va decurge la o examinare prin palpare sau nu, însă dacă sunt exemplare din rase pe care nu le-a arbitrat în cadrul acelei expoziții, ar fi bine ca examinarea să fie prin atingere. Mai ales dacă este vorba despre arbitrajul Best In Show, fiecare exemplar trebuie examinat cu o atenție sporită. Este la latitudinea arbitrilor dacă va verifica în această împrejurare dențiția și testiculele.

Exemplu de metodică de arbitraj pentru ringul central.

Pentru țările FCI, arbitrajul trebuie efectuat întotdeauna într-una din limbile oficiale FCI (engleza, franceza, germana, spaniola) iar dacă raportul este descriptiv, obligatoriu trebuie scris în limba aleasă de către arbitru. Nu este obligatoriu a se accepta un raport pe care arbitrul nu îl poate citi și înțelege ceea ce este scris pe foaie.

Arbitrajul descriptiv vs arbitrajul nedescriptiv

Timpul acordat arbitrajului individual, în cazul arbitrajului descriptiv este de aproximativ 20 de câini pe oră iar pentru cel nedescriptiv este de aproximativ 30 de câini pe oră.

Descriptiv

Arbitrajul descriptiv se realizează printr-o descriere amănunțită a regiunilor corporale, mișcare, temperament, condiție fizică, robă. Descrierea trebuie să fie echilibrată, se menționează atât calități cât și defecte unde este cazul, nicidecum nu trebuie recurs la un raport în care sunt menționate doar defecte.

În funcție de timp, se pot arbitra aproximativ 20 de exemplare pe oră. Avantajul acestui arbitraj este că pot ajunge multe informații despre exemplarul proprietar, astfel arbitrajul realizat este atât o măsură educativă cât și explicativă. Proprietarul poate înțelege mai ușor deciziile luate de către arbitru și chiar va ajunge să înțeleagă calitatea exemplarului. După mai multe arbitraje imaginea sa față de propriul exemplar poate deveni una completă.

Dezavantajul acestui arbitraj este că organizatorii au nevoie de secretari foarte bine calificați și familiarizați cu limbajul chinologic, chiar și într-o altă limbă oficială FCI . Dacă secretarul nu este profesionist, informația poate ajunge în mod eronat la expozații care cu siguranță vor crede că arbitrul nu este bine pregătit.

Totodată, numărul de exemplare de arbitrat repartizate arbitrilor este mai mic, în consecință este necesar un număr mai mare de arbitri/secretari/comisari/spații pentru ringuri, deci cresc exponențial cheltuielile și riscul de a apărea greșeli în ring. De asemenea, în cazul acestui tip de arbitraj trebuie avut grijă de a nu deranja colegii din ringul învecinat.

Nedescriptiv

Arbitrajul nedescriptiv reprezintă o metodică profesionistă și pentru profesioniști (de exemplu- handleri) cărora nu mai este cazul să se explice din partea arbitrilor despre exemplarele prezentate deoarece, în general, aceștia cunosc la fel de bine ca și arbitrul ce au în lesă. Desigur, arbitrul poate în timpul arbitrajului transmite verbal proprietarului detalii despre exemplarul prezentat. Avantajul în acest caz este că un arbitru poate evalua până la 30 de câini pe oră, numărul de personal poate fi unul mai redus, calificarea personalului poate fi una medie, este nevoie de mai puține ringuri și costurile cu organizarea sunt mai reduse, de asemenea informațiile eronat scrise sunt mai puține.

Fiecare are dreptul de a decide care tip de arbitraj este de dorit.

Nu se consultă catalogul înainte sau în timpul arbitrajului, se poate face asta doar la sfârșitul expoziției, când nu mai avem de arbitrat în expoziția respectivă!

Regulamentul pentru arbitri trebuie cunoscut și respectat în totalitate!

La finalul arbitrajului, înainte de a părăsi ringul este recomandat a se mulțumi cu multă încurajare pentru munca depusă personalului de ring, chiar și atunci când zâmbetul trebuie forțat să apară.

Nu trebuie uitat faptul că organizatorii depun eforturi mari de a organiza expozițiile și de multe ori sunt cu nervii la pământ, este bine să fim înțelegători cu ei pentru că suntem unii pentru alții, împreună, în domeniul chinologic.

Formare continuă...

Scopul arbitrajelor este de a contribui la selectarea și îmbunătățirea calității efectivelor de exemplare din rasele canine folosite în creștere, prin aprobarea și valorificarea exemplarelor de calitate propuse de către expozanții proprietari și crescători și prin dezaprobarea/ descalficarea exemplarelor atipice. Acest lucru înseamnă o responsabilitate uriașă iar arbitrii chinologi trebuie să își exercite cu maximă seriozitate și conștiință activitatea în ring, deciziile luate având consecințe pe termen lung în ceea ce privește trendul și viitorul raselor canine. Dacă acest lucru NU reprezintă obiectivul principal pentru care o persoană este formată ca și arbitru, aceasta NU ar trebui să urmeze cariera de arbitru chinolog.

Integritatea este la fel de importantă ca și educația, cunoștințele și experiența. Dacă un arbitru nu reușește să livreze o evaluare științifică, profesională și să fie integru în același timp, acesta nu poate aduce un beneficiu respectivelor rase și în consecință în chinologie.

“Judging on the day” se referă la arbitrajul realizat cu stoicism în ziua curentă, în condițiile din prezent, cu concurența din acel moment și prestația câinelui și a prezentatorului din ziua respectivă. Consecvența nu înseamnă premiarea unui anumit exemplar de fiecare dată, în zile- expoziții diferite și circumstanțe diferite. A fi consecvent înseamnă a cauta și promova mereu tipicitatea dintre exemplarele arbitrate.

“Fă ceea ce poți, cu ceea ce ai, acolo unde ești”. – Theodore Roosevelt, Jr.

În pregătirea noastră pentru rasele pe care le avem în competență, este esențial ca studiul să se realizeze din mai multe surse pentru detalii care pot fi esențiale formării și întregirii imaginii asupra raselor respective. Fie că alegem să citim cărți dedicate anumitor rase sau grupuri de rase, standardele explicative scrise de cluburile de rasă sau specialiști ai raselor respective pot fi de asemenea

foarte folositoare, participarea la seminarii și discuțiile cu crescători consacrați, sunt câteva exemple pe care fiecare dintre noi ar trebui să le urmeze lăsând ego-urile la o parte. Nu este niciodată o rușine ca în calitate de arbitru, când începi studiul unei noi rase, să întrebi crescătorii cu experiență detalii și lămuriri! Ambele părți vor avea de câștigat: arbitrul este mai bine pregătit iar expozantul beneficiază de un arbitraj mai calitativ!

Este ușor să îți pierzi perspectiva asupra raselor dacă vei crede că exemplarele din fața noastră sunt singurele care au existat vreodată. Singura metodă de a învăța este să te uiti cu multă atenție în trecut și în decursul istoriei!

O altă metodă bună de a învăța și înțelege cât mai bine rasele pe care le arbitrăm, este să studiem și rasele înrudite, “familiile de rase ” din care acestea fac parte.

Recitirea standardelor înainte de ziua de arbitraj este esențială pentru a ne reaminti aspectele importante fiecărei rase, care țin de tipicitate, rolul pentru care au fost create. Deciziile bazate pe aceste cunoștințe trebuie să se reflecte în alegerea exemplarelor cele mai reprezentative, capabile de muncă, care au un aspect lipsit de probleme de sănătate.

A fi arbitru nu înseamnă să te pui în rolul de medic veterinar și să dai diagnostice în ring. Dar să nu uităm faptul că fiecare standard descrie o rasă canină funcțională, un animal fără probleme de sănătate.

Încă din momentul în care un câine intră în ringul nostru putem observa condiția acestuia, dacă are o mișcare tipică și liberă, este viu . Dacă are o greutate corporală normală, fără probleme respiratorii, are ochi curați, simetrici și o robă lucioasă, aceste lucruri denotă în general faptul că este un animal sănătos și bine întreținut.

Calificativul “nu poate fi arbitrat” se acordă exemplarelor care șchioapătă, au o evidentă problemă dermatologică (inflamație), au fost supuse unor intervenții estetice.

Să remarci un câine plin de tipicitate este mult mai dificil decât să observi unul spectaculos și stilat!

Responsabilitatea arbitrilor este de a alege exemplarul care întrunește cel mai bine descrierea standardului.

Cu siguranță că un câine *foarte bun* este unul valoros iar cel *excelent* trebuie să exceleze în calitate! Este foarte importantă acordarea corectă de calificative exemplarelor evaluate, fără a ține cont de alți factori decât câinele evaluat în acel moment din acea zi, în condiția în care este prezentat. Indulgența față de exemplarele cu defecte grave și teama de a nu „supăra” proprietarul/handler-ul pot rezulta mai târziu în viitor într-o scădere a calității în general pentru exemplarele prezentate în expoziții, deoarece acestea vor fi incluse în programele de creștere. Încercați întotdeauna să fiți obiectivi în arbitraj!

De asemenea, un câine fricos sau agresiv nu trebuie tolerat.

În tot ceea ce facem este esențial să dăm dovadă de responsabilitate și mult respect față de munca grea realizată de către crescătorii profesioniști și dedicați, respect față de chinologie deoarece avem unul dintre cele mai importante roluri în existența și perpetuarea raselor canine

Mult succes!

Ing. Lokodi Csaba Zsolt & Palaghie-Jors Alexandra